

Không có cách viết đúng nhất cho danh từ riêng tiếng nước ngoài?

Tác Giả: Bùi Văn Phú

Chúa Nhật, 11 Tháng 4 Năm 2010 10:25

Số viết tên một quốc gia có đến hai ba cách viết khác nhau trong cùng một ngôn ngữ thì không là cũng lạ.

Độc báo trong nước, nhiều khi tôi phải dùng lại một lúc để suy nghĩ xem những tên nước và địa danh nước ngoài quốc gia nào là nhân vật nào, nơi chốn nào. Ví dụ như một đơn vị này trên báo Quân đội Nhân dân ngày 20.03.2010.

Trong bài của nhà Công quan Tình báo trung ương Mỹ (CIA) đang chịu búa rìu dũa luồn vì những thất bại và sai lầm trong cuộc chiến chống khủng bố, một quan chức Lưu Năm Góc đã thành lập một mạng lưới tình báo riêng để sẵn lòng các chiến binh Hồi giáo ở Á-p-ga-ni-xtan và Pa-ki-xtan. Đó là Michael Furlong, một sĩ quan quân đội nghỉ hưu và hiện giờ đang là nhân viên dân sự cấp cao làm việc tại căn cứ không quân Lách-len ở Xan An-tô-ni-ô, bang Tê-ch-dát. Không rõ chính xác khi nào hoạt động của mạng lưới này bắt đầu, nhưng các giới chức Mỹ cho biết, có vẻ như các hoạt động này được đẩy mạnh vào mùa hè năm 2009.

Giới mã những cụm từ tiếng nước ngoài đã được phiên âm ra tiếng Việt, tôi hiểu như sau:

- Á-p-ga-ni-xtan = Afghanistan
- Pa-ki-xtan = Pakistan
- Michael Furlong = Michael Furlong
- Lách-len = Lackland
- Xan An-tô-ni-ô = San Antonio
- Tê-ch-dát = Texas

Bài báo trên là thông tin thời sự và tôi sống ở Hoa Kỳ nên có thể hoán chuyển ký âm thành tên viết tiếng Việt. Tôi và một người không quen tiếng Anh thì thật khó biết được chính xác tên nước và những địa danh nêu trong bài báo.

Một ví dụ khác, trích đơn vị báo Nhân dân, phần Tin ngắn chót, ngày 20.03.2010:

Không có cách viết đúng nhất cho danh từ riêng tiếng nước ngoài?

Tác Giả: Bùi Văn Phú

Chúa Nhật, 11 Tháng 4 Năm 2010 10:25

---

* Tổ chức hợp tác Nhóm "Bàn tay" với Trung Đông và Mát-xcô-va, Tổng Thư ký LHQ Ban Ki Mun đã yêu cầu I-xra-en chấm dứt ngay việc xây dựng các khu định cư mới, đồng thời kêu gọi Israel và Palestine nên lùi các cuộc thử nghiệm trong vòng 24 tháng tới.

* Chính phủ Nhật Bản thông báo sẽ cho Indonexia vay 27 tỷ yên để xây dựng nhà máy điện để sản xuất than đá ở Lu-mút Ba-lai, Nam Xu-ma-tơ-ra. Việc cho vay sẽ được thực hiện thông qua Cơ quan Hợp tác quốc tế Nhật Bản (JICA).

* Phó Tổng Thư ký LHQ A. Mi-gi-rô kêu gọi cộng đồng quốc tế hãy nên lên tiếng phản đối kìm hãm Vòng đàm phán Đô-ha với tin do thông tin mới quốc tế trong năm nay.

* Giám đốc Cơ quan tình báo quốc gia Mỹ Đen-nít Ble đã thăm Việt Nam và thảo luận với Bộ trưởng Ngoại giao P. Chi-đam-ba-ran về những biện pháp chống khủng bố.

* Bộ trưởng Ngoại giao Argentina Hoóc-hê Tai-a-na thúc giục Chính phủ Anh đáp ứng yêu cầu của LHQ sớm bắt đầu cuộc đàm phán với quốc gia Nam Mỹ này về chủ quyền đối với quần đảo Man-vi-nát đang tranh chấp.

Để viết các tin ngắn trên, tôi chỉ có thể dựa vào mã định danh của danh Indonexia (Indonesia), Xu-ma-tơ-ra (Sumatra), I-xra-en (Israel) và tên người là Đen-nít Ble (Dennis Blair) và đoán ra một vài tên khác, nhưng không chắc lắm. Nếu muốn tìm trên Internet thêm thông tin về những nhân vật hay địa danh in đậm và dùng từ khóa như cách viết trong bài báo thì sẽ khó có thể tìm được đúng những gì muốn biết thêm.

Nhưng không phải tất cả báo trong nước đều dùng ký âm để viết tên người và địa danh tiếng nước ngoài.

Để tìm Công an Nhân dân ngày 01.05.2009 không thấy có cách viết tên người theo lối đã phiên âm ra tiếng Việt.

Không có cách viết đúng nhất cho danh từ riêng tiếng nước ngoài?

Tác Giả: Bùi Văn Phú

Chúa Nhật, 11 Tháng 4 Năm 2010 10:25

James Kean - một trong những công nhân Mỹ cuối cùng rút chủy bọng máy bay ngày 30/4/1975, tức tức: "Chúng tôi đã dốc công sức của xây dựng và trao cho ông Thiệu một đội quân đông đảo trên thế giới những cuối cùng đã chủy đội búi trỗi c Việt Cộng. Thật là nhũc nhũ và đáng xũ hũ..."

...

Đội sĩ Mỹ Martin thật sự hoang mang. Martin và đồng đội Smith nhũc trí là "Phũc hiũc ngay phũc án 4 thôi, nhũc không chúng ta chũc là nhũc ngũc ngu đũc và sũc chũc ráo đũc đây" (tức tháo chũc ra biũc n bũc máy bay lên thũc ng, phũc án đũc c xem là làm mũc t thũc điũc n ngũc i Mỹ). Và tình hình đũc c cũc p tức báo cáo vũc Mỹ. Tổng thũc ng Hoa Kỳ lúc này là Gerald Ford, Bộ trũc ng Quũc phòng Shlessinger, Ngoại trũc ng Henry Kissinger cũng thũc ng nhũc t cũc n gũc p rút đi tức n ngũc i Mỹ ra khũc i Sài Gòn.

Giám đũc Cũc quan tình báo Hoa Kỳ lúc đũc là William Colby trũc u tức p cũc c hũc p khũc n cũc p các trũc thũc hàng đũc u...

Báo Sài Gòn Giũc i phóng ngày 27.12.2006 cũng viũc t tên đũc ng nhũc gũc c cũc a nhũc vũc t và đũc a đanh:

Gerald Rudolph Ford, vũc tũc ng thũc ng thũc 38 cũc a Mỹ vũc a tức trũc n tức i nhũc riũc ng đũc Rancho Mirage, California, đũc tuũc i 93, theo mũc t thông báo tức vãn phòng cũc a ông.

Còn báo Nhân dân ngày 29.09.2009 đũc i có cũc hai cách viũc t, trong cùng mũc t bài báo:

Chũc tũc ch Hũc i đũc ng Nhà nũc c và Hũc i đũc ng Bộ trũc ng Cuba Raul Castro Ruz nhũc t liũc t chào đũc n Chũc tũc ch nũc c Nguyũc n Minh Trũc t tức i sũc nh chính cũc a Cung Cách mũc ng.

...

Trũc c đũc, sáng 27-9, Chũc tũc ch nũc c Nguyũc n Minh Trũc t đũc đũc t vòng hoa tức i Tũc ng đũc Anh hùng dân tức Cuba Jose Marti trên Quũc ng trũc ng Cách mũc ng đũc Thũc đũc Havana và thũc khu tức ng niũc m Anh hùng Jose Marti. Tũc p đũc, Chũc tũc ch nũc c Nguyũc n Minh Trũc t đũc đũc t vòng hoa tức i Tũc ng đũc Chũc tũc ch Hũc i Chí Minh trong Công viên Hũc Chí Minh đũc Thũc đũc Havana. Cùng đũc buũc i

Không có cách viết đúng nhất cho danh từ riêng tiếng nước ngoài?

Tác Giả: Bùi Văn Phú

Chúa Nhật, 11 Tháng 4 Năm 2010 10:25

Ở vi phía Cuba có Chi th Hi liên hip Phi nh Cuba, Chi th Hi hu nghi Cuba - Vit Nam Y-ô-lan-đa Phi-rê; Tring ban Đing i Ti. Đing CS Cuba Hoóc-hê Mác-ti.

Vin đi đit ra ở đây là cán có mut tiêu chí vi cách viết tên ngo i noc ngoài đi đic gii nh u muin hiu biết thêm có thể dễ dàng tìm đic nhng đing đin, nhưng nguin thông tin khác để truy cáp trong thi đi thông tin ming.

Vi cách viết tên quc gia cũng thể. Nhiu tên đic vit theo kí âm như Indonêxia, Malayxia, Philippin hay theo cách viết như đã đin trên, nhưng có tác gii vin dùng li vit tên gic. Có ngo i vit có hai cách.

Ông Lu Văn Li, mut nhà ngo i giao kì cán, trong tác phim “Ngo i giao Vit Nam 1945-1995” do Nxb Công an Nhân dân phát hành năm 2004 đã vit tên các quc gia mut cách không đing bi. Khi thì ông dùng: Pakistan, Philippines, Indonesia, Min Đin, Sri Lanka (tr. 183). Quc gia Min Đin (Burma) đã đic gii lãnh đo quân nhân đi tên thành Myanmar ti năm 1989. Nhiu báo trong noc dùng tên này, trong khi ông Lu Văn Li và các đài ting Vit quc ti VOA, BBC, Á châu Ti do (RFA) vin dùng danh xong “Min Đin”. Ở chỗ khác ông Lu Văn Li có li vit: Apghanistan, Hunggari, Ethiôpi, Tip Khic, Mông Cá, Australia (tr. 469) hay Nam Ti, Libăng, En Sanvado (tr. 490).

Trong tác phim “Ti chin tring khic lit”, bin đich ti “Live from the battlefield” cóa phóng viên chin tring Peter Arnett, do Nxb Thông tin phát hành năm 2009, tên quc gia Israel khi thì vit như thi (tr. 307), theo ting Anh, khi li vit là Do Thái (tr. 316).

Như thi nghĩa là chính tác gii, ngo i đich hay nhưng nhà biên tip cóa hai quyin sách trên cũng không theo mut tiêu chí đing nhưt nào vi vit tên gic cóa quc gia.

Thêm nhưng trích đin đi đây cho thy rõ hin tính bit nhưt trong cách dùng ting Vit vi tên gic cóa nhiu quc gia mà cho đin nay đing như không có mut chính sách hay chỗ đio nào vi vit thing nhưt cách dùng.

- Ti Singapore hin có công nhân xây đing ti Bangladesh, nhân viên khách sin ti

Không có cách viết riêng biệt cho danh từ riêng tiếng nước ngoài?

Tác Giả: Bùi Văn Phú

Chúa Nhật, 11 Tháng 4 Năm 2010 10:25

Philippines, h<u>u</u> bản t<u>u</u> Trung Qu<u>u</u>c, th<u>u</u> hàn t<u>u</u> Myanmar, chuyên gia công nghệ thông tin t<u>u</u> n<u>u</u> Đ<u>u</u>. (Ng<u>u</u> i lao đ<u>u</u>ng 20.03.2010)

- G<u>u</u> n 22 gi<u>u</u> đ<u>u</u>em 4/4, chuy<u>u</u>n phi c<u>u</u> mang s<u>u</u> hi<u>u</u> VN700 đ<u>u</u>a đoàn cung r<u>u</u> c 8 viên ng<u>u</u> c xá l<u>u</u> i Ph<u>u</u>t do Đ<u>u</u>c tăng th<u>u</u>ng Myanmar trao t<u>u</u>ng, đã h<u>u</u> cánh xu<u>u</u>ng sân bay N<u>u</u> i Bài trong nghi l<u>u</u> trang tr<u>u</u>ng (Dân trí 05.04.2010)

- Lãnh đ<u>u</u> o Vi<u>u</u>t Nam, Mi<u>u</u>n Đ<u>u</u>i n ký hi<u>u</u> p<u>u</u> c kinh t<u>u</u> (VOAnews.com 03.04.2010)

- Ý nghĩa chuy<u>u</u>n thăm Mi<u>u</u>n Đ<u>u</u>i n c<u>u</u>a Th<u>u</u> t<u>u</u>ng Vi<u>u</u>t Nam (RFA 05.04.2010)

- Thu<u>u</u> t<u>u</u>ng Vi<u>u</u>t Nam Nguyễn Tấn Dũng v<u>u</u>a kết thúc chuy<u>u</u>n thăm chính th<u>u</u>c Mi<u>u</u>n Đ<u>u</u>i n, g<u>u</u> p g<u>u</u> các quan ch<u>u</u>c hàng đầu n<u>u</u> c này vào cuối tuần rồi. (BBCVietnamese.com 04.04.2010)

- Cáo tr<u>u</u>ng cho bi<u>u</u>t t<u>u</u> năm 1998 đ<u>u</u> n 2008, Daimler đã chi h<u>u</u> n 50 tri<u>u</u> u USD đ<u>u</u> h<u>u</u> i l<u>u</u> quan ch<u>u</u> c 22 n<u>u</u> c, trong đó có Nga, Trung Qu<u>u</u>c, Th<u>u</u> Nhĩ K<u>u</u>, Ai C<u>u</u>p, Nigeria, Iraq và c<u>u</u> Vi<u>u</u>t Nam... (Tu<u>u</u> i tr<u>u</u> 25.03.2010)

- Chuy<u>u</u>n thăm Indonesia và Úc nh<u>u</u> đ<u>u</u> nh ban đ<u>u</u>u là ngày 18-3 đã đ<u>u</u> c đ<u>u</u> i đ<u>u</u> n ngày 21-3 đ<u>u</u> ông Obama có th<u>u</u> có m<u>u</u>t t<u>u</u> Washington vào cu<u>u</u> i tu<u>u</u>n tr<u>u</u> c ti<u>u</u> p v<u>u</u> n đ<u>u</u>ng cho đ<u>u</u> lu<u>u</u>t này. (Tu<u>u</u> i tr<u>u</u> 20.03.2010)

- <u>u</u> M<u>u</u> hi<u>u</u> n có T<u>u</u> p chí Châu Á, có T<u>u</u> p chí Đông Nam Á r<u>u</u>t uy tín nh<u>u</u>ng không th<u>u</u> đ<u>u</u> cho nhu c<u>u</u> u. H<u>u</u> n n<u>u</u> a, <u>u</u> đây đã có nhi<u>u</u> u t<u>u</u> p chí riêng v<u>u</u> các n<u>u</u> c Châu Á nh<u>u</u> : Nh<u>u</u>t B<u>u</u>n, Trung Qu<u>u</u>c, <u>u</u> n Đ<u>u</u>, Indonexia, Thái Lan, Philipin, Campuchia... nh<u>u</u>ng ch<u>u</u>a có m<u>u</u>t t<u>u</u> dành riêng cho Vi<u>u</u>t Nam. V<u>u</u>y nên vi<u>u</u> c thành l<u>u</u> p t<u>u</u> p chí này cũng là r<u>u</u>t h<u>u</u> p lý. (Ph<u>u</u>ng v<u>u</u> n Phó giáo s<u>u</u> Peter Zinoman, B<u>u</u>n tin ĐHQG Hà N<u>u</u> i s<u>u</u> 213 năm 2008)

T<u>u</u> i sao dùng danh t<u>u</u> riêng Th<u>u</u> Nhĩ K<u>u</u> (Turkey), Ai C<u>u</u>p (Egypt), <u>u</u> n Đ<u>u</u> (India), Nh<u>u</u>t B<u>u</u>n

Không có cách viết riêng biệt cho danh từ riêng tiếng nước ngoài?

Tác Giả: Bùi Văn Phú

Chúa Nhật, 11 Tháng 4 Năm 2010 10:25

(Japan) mà không thể gọi Tân Gia Ba cho Singapore, Nam Dương cho Indonesia, Mã Lai cho Malaysia hay Phi Luật Tân cho Philippines?

Số viết tên quốc gia có đến hai ba cách viết khác nhau trong cùng một ngôn ngữ thì kể là cũng lạ.

Không biết những nhà ngôn ngữ học Việt Nam đã có bao giờ tìm cách đi đến một số đề nghị thu hẹp trong cách viết danh từ riêng tên quốc gia, đưa danh tiếng nước ngoài chính xác? Nếu đã có những cố gắng thì nguyên do nào mà vẫn còn những cách viết khác nhau như thế?